20e JAARGANG — No. 4 — 27 OCT. 1939

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Ds F. A. den Boeft, Rotterdam; Ds E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Potterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Ds D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis—Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Ds J. van Herksen, Ermelo; Ds B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds J. Kapteyn, IJmuiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, A'dam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Hage; Mevr. C. E. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meema, Groningen; Ds H. Mulder, Deventer; Ds S. J. Popma, A'foort; Ds A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseeuw, 's-Hage; C. Rijnsdorp, R'dam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Ds J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Ds N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Ds C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds M. Vreugdenhil, Meliskerke; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Ds D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJsel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers: OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes. Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: ƒ2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling. Voor 't Buitenland ƒ7.50 en voor Ned.-Indië ƒ6.— per jaar. Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers ƒ0.15.

INHOUD: Hoofdart.: Getuigen in den Bijbel, III. — Uit de Schrift: Levensverwachting in den nood der tijden, Titus 2:13. — Kerkelijk leven: De scheuring in Amerika, XV. „Napleiten"? Misverstand. De Kleine Catechismus van Zach. Ursinus, XXI. — Even parkeeren: Een disputt over de Genade. — Literatuur en kunst: Nicolaas Beets en de Camera Obscura. — Geestelijke adviezen: Velerlei misvatting. — Het boek van de week: „De verborgenheden van het koninkrijk der hemelen". — Stemmen uit onze kerken. — Persschouw. — Boekbespreking. — Kerknieuws. — Bijlage: Heidelb. Catechismus, blz. 273—280.

HOOFDARTIKEL

Getuigen in den Bijbel.

III.

De typische verbinding „getuigen van Jezus Christus". — Het spraakgebruik van Lukas. — Getuigen van feiten. — Getuigen in een geding. — Getuige als mandataris. — Getuigen der opstanding. — Het spraakgebruik van Paulus.

De vraag naar de beteekenis van getuigen in den Bijbel is eigenlijk een vraag naar den zin der typische verbinding „getuigen van Jezus Christus". Wat we totnogtoe schreven, maakt de baan vrij voor een bespreking dezer verbinding.

We moeten daarbij onderscheiden tusschen het spraakgebruik van Lukas, met dat van Paulus, eenerzijds en dat van Johannes anderzijds. Geen wonder dat hier onderscheid in spreekwijze is. Lukas is Hellenist en Johannes Galileër. Lukas schrijft over de eerste dagen der kerk en Johannes over haar laatste. De plaats in de eerste geschiedenis der Christenheid van deze beide mannen is verschillend en ook hun tijd.

We beginnen met Lukas, bij wien we telkens lezen van de apostelen als getuigen.

Zij danken deze betiteling aan Jezus, Lk. 24:48, Hd. 1:8. De Heere stelde de elf discipelen, die na 't verraad van Judas van 't oorspronkelijk Twaalftal door den Opgestane weer vergaderd waren, als getuigen aan. In Lk. 24 kunt ge vertalen: Gij zijt getuigen daarvan; en ook: Ge zult getuigen daarvan zijn. Maar Hd. 1 is de authentieke commentaar op Lk. 24. Daar zegt Jezus: Gij zult kracht ontvangen, wanneer de Heilige Geest op u komt, en gij zult mijn getuigen zijn in Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en tot aan het einde der aarde. Het woord is een opdracht; het omschrijft de taak der apostelen in de toekomst. Het zegt ook, dat zij door Jezus zijn aangesteld en dat zij Hem toebehooren; Hij noemt hen Zijn getuigen.

Dit spraakgebruik, dat de apostelen getuigen noemt, is zoo belangwekkend, dat we het moeten analyseeren. Er zijn dan drie motieven te onderscheiden.

Het ooggetuige-motief heeft jure suo den voorrang. Voor Joodsch besef heeft geen andere dan de oog- en oorgetuige recht van spreken. Christus' werk wordt herhaaldelijk in de evangeliën getypeerd als leeren en doen, als wat te hooren en te zien viel dus. Als Lukas Theofilus een inzicht in zijn bronnen geven zal, vertelt hij, dat hij kon teruggaan op menschen, die van het begin af het Woord met eigen oogen zagen en dienden, Lk. 1:2. In de geschiedenis van den Opgestane wordt het ooggetuigen-motief met nadruk naar voren gebracht: telkens worden de namen genoemd van hen, wien Jezus verscheen, vijftien maal heet het, dat Christus na de opstanding door de zijnen gezien is; aan Paulus is overgeleverd, dat de Heere verschenen is, I Kor. 15. Voor den man, die in het Twaalftal de plaats van Judas moet innemen, geldt de voorwaarde, dat hij in het gezelschap der discipelen moet geweest zijn al den tijd, dat de Heere Jezus in hun midden verkeerde, te beginnen bij den doop van Johannes tot op den dag van Zijn hemelvaart, Hd. 1:21. Petrus dient zichzelf en zijn mede-discipelen aan bij Cornelius met de verklaring, dat zij getuigen waren van al wat Christus had gedaan, bepaaldelijk getuigen van Zijn opstanding, want zij hadden met den Opgestane gegeten en gedronken, Hd. 10:39, 41. „Gij zult mijn getuigen zijn", zegt Jezus dus tot mannen, die recht van spreken hebben omdat zij de feiten als oog- en oorgetuigen kennen. Jezus Christus is historische realiteit. Het getuigen van Hem is getuigen van feiten.

Maar — en dat is het tweede motief in den zin van getuige — het is getuigen in een geding. De getuige heeft beslissende beteekenis in het pro en contra van een juridisch proces. Welnu, Lukas heeft te verhalen, dat er een rechtsstrijd gevoerd wordt tusschen God en Zijn volk over den Christus. Meestal voor het forum van het sanhedrin. De getuigen van Jezus moeten Zijn partij kiezen. Meermalen heeft Jezus de apostelen voorzegd, dat zij bij het volbrengen als predikers zouden komen te staan in het groote rechtsgeding, dat gaande is tusschen God en het ongeloof. Wanneer Joodsche en heidensche overheden hen als beklaagden dagen, moeten zij den Heere belijden, Mt. 10:32. Zij zullen het onbevreesd mogen doen, want in dat uur wordt hun gegeven, hoe of wat zij spreken zullen. De Heilige Geest zal in hen spreken. Precies zoo geeft Jezus bij de aanstelling tot getuigen de belofte van den H. Geest, Hd. 1:8.

Voor de kennis van het tweede, het forensische motief, is van belang de wijze, waarop de discipelen als getuigen zijn opgetreden, n.l. als getuigen der opstanding. In het groote rechtsgeding, dat wij aanduidden, was vooral het getuigenis der opstanding als argument krachtig. De prediking van Petrus in de eerste capita van Hd. en zijn verantwoording voor het sanhedrin typeert de kwesties, die men aanvankelijk in Jeruzalem aan de orde stelde. De opstanding, zoo zegt Paulus, I Kor. 15:14, geeft aan het apostolisch kerygma „zijn inhoud". Tot de stof van dit kerygma behoort voor Paulus en ook voor de bronnen van zijn traditie behalve de opstanding in elk geval ook het lijden en sterven en de begrafenis. Toch ware de prediking — zoowel die van Paulus als die in Jeruzalem — inhoudloos, zoo ze niet van de opstanding kon spreken. Alleen door de opstanding krijgen het lijden en sterven van Christus beteekenis. De opstanding is Zijn publieke rechtvaardiging en overwinning. En zoo zien we de apostelen optreden als getuigen der opstanding. De man, die in Judas' plaats zal worden gesteld, wil Petrus aangewezen hebben juist als getuige der opstanding, Hd. 1:22. Petrus heeft dadelijk het programma van de apostolische prediking in Jeruzalem zien vaststaan. Hij heeft de situatie doorzien en geweten, waarover het conflict zou loopen en waarop de verkondiging van het evangelie van Jezus zich moest toespitsen. Hij had het oog op de twee leidende bewegingen in het Palestijnsche Jodendom van zijn tijd. De Farizeën geloofden niet in een opstanding van een gekruisigde, een gevloekte. De Sadduceën achtten elke beweging, die met een opstanding rekening hield, een ergernis. Slechts het geloof in de realiteit van de opstanding van Christus kon zich ontworstelen aan de heerschende opvattingen in den Joodschen kring.

Het derde motief in den zin van getuige is dat van het mandaat. Er zijn, wanneer men, volgens Hd. 1, Matthias kiezen gaat, meer getuigen van de opstanding van die ééne broeder, dien men kiezen ging om met de andere apostelen getuige der opstanding te zijn. Getuige der opstanding in den specifieken zin, dien het woord bij Lukas heeft, is men krachtens opdracht. De apostelen werden door den eigen wil van God bestemd tot getuigen der opstanding, zegt Hd. 10:41. Zoodoende vormen de getuigen een bepaalden kring. Alleen zij, die de taak om te prediken ontvingen, alleen de apostelen, zijn getuigen. Het woord is exclusief.

Vandaar, dat Paulus getuige heet, ook van wat hij gehoord en gezien heeft, in denzelfden zin als de Twaalf dien naam dragen, omdat Jezus hem verschenen is, en hem uitdrukkelijk de opdracht om te prediken gaf, Hd. 22:14 vlg., 26:16. En dan blijkt ook weer, dat het de heerlijkheid van den opgestanen Christus is, die bij zijn getuigen naar voren moet komen. Paulus is getuige van Christus in den zelfden zin als de Twaalf. Dat komt niet daarvandaan, dat Paulus over een gelijksoortige kennis en ervaring van Jezus' woorden en werken beschikte als zij; maar dat is een gevolg van de omstandigheid, dat God reeds zeer spoedig de geschiedenis van het geloof en van de prediking zoo heeft geleid, dat „getuige van Jezus" practisch hetzelfde werd als „getuige van de opstanding van Jezus".

We staan hier voor een enger worden der beteekenis van het woord. Onder invloed der gebeurtenissen in de oudste kerk is een zekere beperking in het gebruik er van gekomen. In Hd. 13:31 is getuige, zonder dat het er opzettelijk bij vermeld wordt, toch getuige der opstanding. Een duidelijk spoor van die beteekenis-vereenging geeft ook de benaming, die Stefanus draagt, Hd. 22:20, als Jezus daar spreekt over Stefanus, Mijn getuige. Was dat een vaste benaming: Stefanus, de getuige? Zooals men later van Johannes den Dooper sprak? Hoe dit zij, dat Stefanus getuige wordt genoemd, heeft wel zijn grond in het verhaal, Hd. 7:55 vlg., dat hij na zijn verhandeling voor het sanhedrin de hemelen geopend zag en Gods heerlijkheid en Jezus, staande aan Gods rechterhand; en ook sprak van wat hij zag.

Er is weliswaar een zeer oude opvatting, dat Hd. 22:20 van Stefanus als bloedgetuige spreekt. Hier en daar staat in de handschriften „eerste getuige", m.a.w. „eerste martelaar". Maar men mag in Hd. 22:20 geen andere beteekenis aan het woord geven dan het in het zelfde hfdst. in vs 15 heeft. Bovendien wijst het verband uit, dat Stefanus als getuige in gelijken zin als Paulus wordt bedoeld.

Paulus heeft het zelfde spraakgebruik als Lukas in ons geval. Niet alleen wijst hij er in zijn brieven meer dan eens op, dat hij den verrezen Christus heeft gezien en brengt hij de verschijning van Jezus aan hem in verband met zijn apostelschap, maar hij kwalificeert om die reden ook zichzelf en anderen als getuigen.

Bidden om „verbrijzeling des harten vanwege de zonde".

Intuzschen moeten we toezien hoe we bidden. Er is ook een zondig bidden.

Ook en vooral in het vragen om een genade als de verbrijzeling des harten over onze zonde.

Zie, we kunnen daarbij op God zoeken af te schuiven wat in den grond rust op ons zelven. We kunnen daarbij van God verderen, wat naar recht een vordering is van Hem tegenover ons. Ik bedoel: we kunnen bidden om verbrijzeling des harten, zonder te beseffen, dat we daarmee van Gods genade vragen wat Zijn recht eigenlijk eischt van ons, en zonder te verstaan, hoe schrikkelijk het is, dat we aan onze zonden denken, en zelfs van onze zonden voor onzen God spreken kunnen, zonder dat ons hart over die gruwelijke zonden bezwijkt in schaamte en berouw. Zoo sparen we dan onszelven. Zoo wentelen we dan op onzen God af, wat als een looden last van schuld ons drukken moest.

Dr K. FERNHOUT,
„De Reformatie", 29 Augustus 1924.